

Tarpvalstybinis šeimos taikinamasis tarpininkavimas - Suomija

Suomijoje yra trys skirtingos šeimos mediacijos procedūros: 1) neteisminė mediacija; 2) teisminė mediacija kaip atskira procedūra ir 3) mediacija įgyvendinant sprendimą dėl vaiko globos ar teisės bendrauti.

1. Neteisminė mediacija

Pagal Santuokos įstatymą (234/1929) šeimoje kylantys ginčai ir teisiniai klausimai pirmiausia turėtų būti sprendžiami šeimos narių tarpusavio derybomis ir susitarimu. Jeigu šeimos nariams sprendžiant ginčą reikia išorinės pagalbos, jie gali prašyti, kad jiems padėtų šeimos mediatoriai, kuriuos parūpina savivaldybių socialinės rūpybos tarybos. Paprastai šiai užduočiai skiriami šeimos mediatoriai yra rados ir šeimos konsultacijų tarnybų bei kitų socialinių tarnybų darbuotojai. Šeimos mediacija yra atskira procedūra, rengiama atskirai nuo kitų socialinių ir šeimos konsultavimo paslaugų, jos tikslas – išspręsti šalių ginčus diskutuojant ir derantis tarpusavyje. Mediacijos paslaugas teikia ne tik savivaldybės, bet ir bažnyčios šeimos konsultavimo centrai, taip pat kitos organizacijos ir asmenys, turintys teisę dalyvauti mediacijoje.

Konkretni mediatoriaus užduotis – apsaugoti vaikų teises, kai yra nutraukiama santuoka. Mediatorius padeda tėvams draugiškai susitarti visais klausimais, susijusiais su vaikais. Tai, be kita ko, reiškia susitarimus dėl to, ar vaikus toliau globos abu tėvai, su kuo jie gyvens ir kaip susitikinės su kitu iš tėvų, ir kaip tėvai dalysis pareigomis rūpintis savo vaikais. Jeigu tėvai susitaria, mediatorius padeda jiems sudaryti sutartį. Kad sutartis būtų vykdytina, mediatorius prašo tėvų kreiptis į vaikų gerovės pareigūną, kad jis patvirtintų sutartį. Patvirtinta sutartis prilyginama teismo sprendimui.

Šeimos mediacija yra neprivaloma, konfidenciali ir nemokama. Visa šeima arba sutuoktiniai kartu ar atskirai gali susisiekti su šeimos mediacijos tarnybomis.

2. Teisminė mediacija

Teismai gali rengti mediaciją bylose, susijusiose su vaikų globa, būstu, teise bendrauti ir finansine parama vaikams (Įstatymo dėl mediacijos civilinėse bylose ir susitarimų patvirtinimo bendrosios kompetencijos teismuose 10 straipsnis, 394/2011). Mediacija yra atskira procedūra nuo teismo proceso. Ji neprivaloma, tačiau būtinas abiejų tėvų sutikimas. Ji greitesnė ir pigesnė nei teismo procesas.

Mediacija pradedama, kai šalys paprašo teismo inicijuoti mediaciją. Mediacijai galima perduoti bylą, kuri jau pradėta nagrinėti teisme. Mediaciją galima bet kada nutraukti. Mediatorius yra eksperto, paprastai psichologo arba socialinio darbuotojo padedamas teisėjas. Mediacijos šalims gali padėti jų pasirinktas advokatas ar kitas padėjėjas. Teisminės mediacijos atveju galima prašyti teisinės pagalbos iš valstybės lėšų padėjėjo išlaidoms padengti. Teisminėje mediacijoje būtina apsaugoti vaiko interesus. Spręsdamas, ar susitarimą galima patvirtinti, teismas privalo atsižvelgti į Įstatymą dėl vaiko globos ir teisės bendrauti (361/1983) ir Vaiko išlaikymo įstatymą (704/1975). Patvirtinta sutartis prilyginama teismo sprendimui. Jeigu susitarti nepavyksta, teismas baigia nagrinėti bylą. Jeigu nagrinėjant bylą teisme ji perduodama mediacijai, paaiškėjus, kad mediacija nesėkminga, byla grąžinama teismui.

3. Mediacija kaip vykdymo proceso dalis

Ši mediacijos forma galima tik jeigu vienas iš tėvų pradėjo vykdymo procesą apylinkės teisme. Tokiu atveju teismo sprendimas jau yra, tačiau vienas iš tėvų jo nevykdo.

Pagal Įstatymą dėl sprendimų dėl vaiko globos ir teisės bendrauti vykdymo (619/1996) teismas paprastai paskiria mediatorių tais atvejais, kai teismo prašoma vykdyti sprendimą dėl globos ar teisės bendrauti. Paprastai mediatorius yra vaiko psichologiją išmanantis psichologas, vaiko apsaugą išmanantis socialinis darbuotojas arba vaiko gerovės pareigūnas. Mediacijos tikslas – palengvinti vaiko tėvų ar kitų suinteresuotųjų asmenų bendradarbiavimą siekiant užtikrinti vaiko gerovę. Mediatorius surengia tėvų susitikimą ir privačiai kalbasi su vaiku (arba vaikais), kad sužinotų, ko jie nori ir ką galvoja, jei tai įmanoma, atsižvelgiant į vaiko (ar vaikų) amžių ir raidos lygį. Mediatorius parengia teismui mediacijos ataskaitą. Jeigu per mediaciją tėvai nesusitaria, teismas priima sprendimą byloje vadovaudamasis, be kita ko, mediatoriaus ataskaita.

Apie mediatorius

Už šeimos mediacijos surengimą atsako savivaldybės socialinės rūpybos tarybos. Savivaldybių kontaktiniai duomenys pateikiami:

☞ <http://www.kunnat.net/fi/Yhteystiedot/kunta-alan-yhteystiedot/kunnat/Sivut/default.aspx>

Suomijos advokatūra apmoko teisininkus būti mediatoriais šeimos teisės ginčiuose:

☞ http://www.asianajajaliitto.fi/asianajopalvelut/etsi_asianajaja

Už teisminę mediaciją atsako apylinkių teismai. Kontaktiniai apylinkės teismų duomenys pateikiami Teismų administracijos interneto svetainėje adresu ☞ <http://oikeus.fi/tuomioistuimet/karjaoikeudet/fi/index/yhteystiedot.html>

Apie mediaciją

Mediacija Teismų administracijos interneto svetainėje: ☞ <http://oikeus.fi/fi/index/esitteet/perheasioidensovittelun.html>

Teisingumo ministerijos brošiūra apie teisminę mediaciją vykstant ginčams dėl globos:

☞ https://oikeus.fi/en/index/esitteet/expert-assistedmediationofcustodydisputes_2.html

Brošiūra anglų kalba: ☞ https://oikeus.fi/en/index/esitteet/expert-assistedmediationofcustodydisputes_2.html

Nacionalinis sveikatos ir gerovės institutas, Vaiko apsaugos vadovas, šeimos mediacija:

☞ <https://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/erityiskysymykset/lapsen-asema-erotilanteessa/perheasioidensovittelun.html>

Suomijos advokatūros draugiško šeimos teisės bylų sprendimo procedūra:

☞ http://www.asianajajaliitto.fi/asianajopalvelut/sovintomenettely/sovintomenettely_perheasioissa

Suomijos mediacijos forumas:

☞ <http://www.ssf-ffm.com/index.php>

Nacionalinės teisės aktai

Konkrečių nuostatų dėl šeimos mediacijos yra šiuose įstatymuose:

Santuokos įstatyme (234/1929):

☞ <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1929/19290234?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=avioliittolaki#O1L5;>

Įstatyme dėl vaiko globos ir teisės bendrauti (361/1983):

☞ <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1983/19830361>

Įstatyme dėl sprendimų dėl vaiko globos ir teisės bendrauti vykdymo (619/1996):

☞ <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19960619>

Įstatyme dėl mediacijos civilinėse bylose ir susitarimų patvirtinimo bendrosios kompetencijos teismuose (394/2011):

☞ <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110394>

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

